

# Mijn favoriete plant? Hoe kan het anders: *Tilia cordata*

*Tilia* en dan wel in het bijzonder *Tilia cordata* Mill.

[Mill. staat voor Philip Miller, 1691-1771, een bekende Schotse botanicus. Hij is de auteur van *The Gardener's Dictionary* en was beheerder van de beroemde Physic Garden (Apothecaries' Garden) in Chelsea (London)].

De Winter- of kleinbladige Linde Boom(1); kroon rond; bladeren 3-6 cm, rond, kort toegespitst, rand gezaagd met stompe tanden, onderzijde blauwgroen, op de okselbaarden na, kaal (kenmerk 1), steel 1-3cm, bloemen 5-8 bijéén (kenmerk 2), zonder staminternodiën (kenmerk 3), in Nederland in het wild voorkomend. Dit is een mengseltekst van Dr. Boom 12<sup>e</sup> en 13<sup>e</sup> druk. Wat Dr. Boom als zeer duidelijk en 4<sup>e</sup> kenmerk vergeet te vermelden is dat de bloeiwijze, met het karakteristieke vaantje, meestal schuin tot recht opgaand staat. Vreemd. *Tilia cordata* is een kordate linde! Bloem en zaad kordaat rechtop houdend. Dit in tegenstelling tot

de bloeiwijzen van de andere linden, welke afhangen. 'Zander' geeft aan dat *T. cordata* een 'Nutzpflanze' is. Waarschijnlijk vanwege de honing. Daarnaast heeft de boom ook geneeskrachtige eigenschappen. Waarschijnlijk vanwege de lindebloesemthee? Deze thee schijnt een zuiverende werking te hebben.... 'Fontaine' geeft aan dat *Tilia cordata* een zeer groot verspreidingsgebied heeft: Scandinavië, Rusland tot in de Oeral, Groot Brittannië, Ierland, tot in Noord Spanje, Noord Oost Italië, de Balkanlanden tot aan de Zwarte Zee, maar beslist niet in Klein Azië. *Tilia cordata* is een onderdeel van het Europese loofbos, samen met Eik, Esdoorn, Es

en Iep.

Het zijn zoals 'Dr. Boom' al vermeldde, bomen van de 1<sup>e</sup> grootte, 25 tot 30 m mag hij worden, al komen dergelijke hoogten niet voor in Nederland (?).

In België staat de grootste en dikste *T. cordata* in Arc-Ainière te Frasnez-lez-Anvaing. Een stamomvang van 905 cm en een hoogte van 18 m. (*Bomenboek van België*).

In Duitsland, nabij het klooster van Wessobrunn in Zuidelijk Beieren, staat een *T. cordata* met een stamomvang van 1335 cm en een hoogte van 25 m. (*Monumentale bomen in Europa*).

Ik weet een zeer grote boom te staan in Geldrop bij de noordelijke ingang van de Heggestraat, maar of die er



*Tilia cordata* 'Böhlje' in de sortimentstuin te Boskoop

Foto: Marco Hoffman

nog staat....?

De bloei van *T. cordata* is vrij laat, na die van *T. platyphyllos* en *T. xeuropaea*. Dus de laatste week van juni, eerste twee weken van juli. Dit kan natuurlijk per jaar verschillen. De jonge vrucht is met een grijzig vilt bedekt, bij rijpheid vrijwel kaal en niet geribd.

Dit zijn wel erg droge gegevens van *Tilia cordata*.

Mijn favoriete boom is uiteindelijk de cultivar 'Böhlje'. Ontstaan op de kwekerij Lorberg in Duitsland, gestart in Berlijn in 1843. De ontstaansdatum van 'Böhlje' zelf is on-

bekend. De plant had eerst de cultivarnaam 'Erecta', maar deze Latijnse naam werd na 1959 gegeven en dat was niet meer toegestaan. De naam 'Böhlje' werd door Santamour & Jacot McArdle in 1985 gegeven om dit probleem op te lossen (zie artikel van Piet de Jong in *Dendroflora*, nr 29, 1992).

#### Waarom mijn favoriet?

De boom is uiterst betrouwbaar, stelt weinig bodemeisen, maar natuurlijk niet te nat, is goed in de verharding, een goede stadsboom, redelijk tot goed hittebestendig,

zeer vorstbestendig. Redelijk langzame en compacte groei, goed windbestendig. Kortom een ideale boom!

Geurend tijdens de bloei. Dat doen overigens alle lindes. Maar dan die groei in het voorjaar, direct na het ontluiken van de eerste bladeren: een waterval van licht lindegroen. De nog slappe twijgen hangen als een waterval van de boom af, zoals de beuk ook kan doen. Die waterval verbaast mij ieder jaar weer. Het ontroert mij soms zelfs: de lente is dan echt begonnen! Reikhalzend houd ik vanaf die tijd, tijdens het uitlaten van de hondjes in het Stadsdeelpark 'Schollebos' in Capelle de bomen in de gaten. Wanneer zie je de eerste bloemknoppen? Dan het feest van het strekken van de twijgen – de bloei – de geur – de bijen en de hommels. Sta eens stil onder zo'n boom en luister ...

Later kleuren de bladeren donkerder.

In de herfst een heerlijk geel blad; het is ook een echte herfstboom. Zelfs in de winter is de boom fraai door zijn textuur. Terwijl ik dit schrijf denk ik aan het schilderachtige winterbeeld van *Alnus glutinosa* 'Laciniata'! Had ik die boom niet beter kunnen beschrijven? Nee, het blijft: 'Böhlje'.